

Prawo karne wykonawcze

zajęcia nr 8

*Odroczenie i przerwa
wykonania kary
pozbawienia wolności*

rok akademicki 2023/2024

dr Aleksandra Polak-Kruszyk

**Uniwersytet
Wrocławski**

**Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii**

KATEDRA PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

Odroczenie i przerwa w karze pozbawienia wolności

Co łączy obie te instytucje?

- ▶ Odroczenie i przerwa w karze pozbawienia wolności oddalają bądź przerywają odbywanie kary pozbawienia wolności.
- ▶ Zarówno odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, jak i udzielenie przerwy w jej wykonywaniu zostało wprowadzone do kodeksu karnego wykonawczego z 1969 r.
- ▶ Bez takich możliwości polityka karna i penitencjarna byłaby nie tylko niehumanitarna, ale również niepraworządna i nieracjonalna
- ▶ Są to instytucje związane ze stanem zdrowia skazanego na etapie postępowania wykonawczego
- ▶ Obydwie mają wpływ na liczebny stan więzienia i na często występujące zjawisko przeludnienia w zakładach karnych i aresztach śledczych

Odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności

- ➔ Wymogiem ustawowym, szczególnie wyeksponowanym po zmianach Kodeksu karnego wykonawczego obowiązujących od 1 stycznia 2012 r., jest szybkie kierowanie do wykonania orzeczeń wydawanych w postępowaniu karnym.
- ➔ Wyrazem tego jest obecne brzmienie art. 9§1 k.k.w., zgodnie z którym postępowanie wykonawcze wszczyna się bezzwłocznie, gdy orzeczenie stało się wykonalne.
 - * Jedynym odstępstwem od obowiązku bezzwłocznego wykonania kary jest instytucja odroczenia wykonania kary.
 - * Jako sytuacja szczególna, wymaga, aby jej stosowanie odbywało się w granicach ściśle określonych przepisami. ! Stanowi alternatywę dla bezwzględnej pozbawienia wolności

Odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności

- ➔ O odroczeniu kary pozbawienia wolności orzeka sąd
- ➔ Odroczenie może być udzielane kilkakrotnie ale nie dłużej niż na rok (z wyjątkiem skazanej kobiety samotnie opiekującej się dzieckiem - na okres do 3 lat po jego urodzeniu)
- ➔ Odroczenie w K.K.W. przybiera dwie postacie.

Może być: fakultatywne i obligatoryjne.

* Faktultatywne

1. Gdy zaistnieje obawa, że natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki (art. 151 § 1 k.k.w.)
2. Gdy liczba osadzonych w zakładzie karnym lub areszcie śledczym przekracza w skali kraju ogólną pojemność zakładów - wówczas sąd może odroczyć wykonanie tej kary do roku, z wyłączeniem sprawców niebezpiecznych przestępstw np. Z zastosowaniem przemocy i seksualnych oraz recydywistów (art. 151 §2 k.k.w.)

* Obligatoryjne

1. W przypadku choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby, uniemożliwiającej wykonywanie tej kary (art. 150 k.k.w.)

Obbligatoryjne odroczenie

Z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby, uniemożliwiającej wykonywanie tej kary (art. 150 k.k.w.)

- ▶ Za ciężką chorobę należy rozumieć taki stan skazanego, w którym umieszczenie go w zakładzie karnym może:
 - zagrażać życiu lub
 - spowodować dla jego zdrowia poważne niebezpieczeństwo
- ▶ W przypadku choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby skazanego odroczenie orzeka sąd - **po stwierdzeniu wyżej wymienionych stanów chorobowych przez lekarza.**
- ▶ Odroczenie następuje wówczas na czas ustania przeszkody (sąd powinien jednak wskazać datę końcową odroczenia)

Obbligatoryjne odroczenie

- ▶ Jeżeli choroba psychiczna lub inna ciężka choroba ma charakter trwały istnieje możliwość zawieszenia postępowania wykonawczego na podstawie art. 15 § 2 k.k.w.
- ▶ Postępowanie wykonawcze należy zawiesić w całości lub w części w razie wystąpienia długotrwałej przeszkody uniemożliwiającej postępowanie wykonawcze.

Chodzi tu w szczególności o:

1. Niemożność ujęcia skazanego
 2. Niemożność wykonania wobec skazanego orzeczenia z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby.
- ▶ Postępowanie wykonawcze zawiesza się na czas trwania przeszkody

Fakultatywne odroczenie

1. Sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności na okres do roku, jeżeli natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby dla skazanego lub jego rodziny zbyt ciężkie skutki.
2. Sąd może odroczyć wykonanie kary pozbawienia wolności w wymiarze do roku, jeżeli liczba osadzonych w zakładach lub aresztach śledczych przekracza w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów; odroczenia nie udziela się skazanym, którzy dopuścili się przestępstwa z zastosowaniem przemocy (art. 65 K.K.), a także skazanym, za przestępstwa popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych (art. 151§2 K.K.W.).

- ▶ Instytucja fakultatywnego odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności uwzględnia dwie trudne sytuacje - tj. **gdyby pozbawienie wolności przynosiło rzeczywiste nadmierne szkody skazanemu lub jego rodzinie albo gdyby miało ono powodować przeludnienie zakładów ponad normy ustalone w przepisach prawa karnego wykonawczego.**
- ▶ Szczególna sytuacja kobiet- w stosunku do skazanej kobiety ciężarnej oraz osoby skazanej samotnie sprawującej opiekę nad dzieckiem sąd może odroczyć wykonanie kary na okres do 3 lat po urodzeniu dziecka (art. 151§1 K.K.W.)

Fakultatywne odroczenie

Przeludnienie zakładów karnych/ aresztów śledczych

- ▶ Jeden z powodów możliwego fakultatywnego odroczenia zależy od uznania sądu w zakresie przeludnienia zakładów karnych i aresztów śledczych, przy czym wyłącza się niektóre kategorie skazanych ze względu na popełnione przestępstwo. **Uzasadnienia dla tej przyczyny należy poszukiwać w zasadach racjonalnej polityki penitencjarnej, a także w zasadzie humanitaryzmu - ponieważ sytuacje nadmiernego zagęszczenia w celach mogą naruszać obowiązek humanitarnego postępowania ze skazanymi**
- ▶ W 2012 roku orzeczeń o warunkowym odroczeniu postępowania było ogółem 15 369, z czego z powodu przeludnienia wobec 172 skazanych
- ▶ W ostatnich latach choć nastąpił wzrost odroczeń, to jedynie w 1 % z powodu przeludnienia

Obowiązki skazanego w okresie odroczenia

Art. 151 § 4 k.k.w.

Sąd może zobowiązać skazanego do :

1. podjęcia starań o znalezienie pracy zarobkowej
 2. zgłaszania się do wskazanej jednostki Policji w określonych odstępach czasu
 3. poddania się odpowiedniemu leczeniu lub rehabilitacji, oddziaływaniom terapeutycznym lub uczestnictwu w programach korekcyjno-edukacyjnych
- ▶ w stosunku do skazanego zobowiązanego do wyk. obowiązków stosuje się odpowiednio art. 14 K.K.W. (wywiad środowiskowy o skazanym)

Odwołanie odroczenia

Art. 156 § 1 k.k.w.

Sąd może odwołać odroczenie (fakultatywnie) :

1. w razie ustania przyczyny dla której zostało udzielone,
2. lub w wypadku, gdy skazany nie korzysta z odroczenia w celu, w jakim zostało udzielone, albo rażąco narusza porządek prawny,
3. jak i również z powodu niewykonywania obowiązków określonych w art. 151§4 K.K.W.

Sąd odwołuje odroczenie (obligatoryjnie) :

1. Jeżeli okoliczności o których mowa powyżej **zaistnieją po udzieleniu skazanemu pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego**, chyba, że przemawiają przeciwko temu szczególne względy
2. Jeżeli w czasie odroczenia skazany został tymczasowo aresztowany - sąd bezzwłocznie kieruje orzeczenie o karze, której odbywanie zostało odroczone do wykonania.

▶ Na postanowienie w przedmiocie odwołania odroczenia - przysługuje **zażalenie**

Warunkowe zawieszenie na uprzywilejowanych zasadach

Obowiązujący kodeks karny wykonawczy wprowadził bardzo cenną instytucję odnośnie :

1. Skazanych, którym udzielono odroczenia wykonania kary nieprzekraczającej jednego roku- jeśli odroczenie trwało rok, a skazany spełnił warunki określone w kodeksie karnym i odnoszące się do warunkowego zawieszenia kary- sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary na zasadach określonych w 69-75 K.K.
2. Pozwala to uniknąć wykonywania kary pozbawienia wolności kosztownej dla państwa
3. Na postanowienie w przedmiocie warunkowego zawieszenia wyk. kary przysługuje **zażalenie**

Przerwa w wykonywaniu kary pozbawienia wolności

- ➡ Jest instytucją zbliżoną do odroczenia,
- ➡ Powoduje przerwanie odbywania kary pozbawienia wolności
- ➡ **Ma charakter celowy** – udziela się jej w sytuacji, gdy obecność skazanego i jego osobiste starania mogą rzeczywiście doprowadzić do wyeliminowania lub ograniczenia powodów uzasadniających jej udzielenie
- ➡ Właściwy jest sąd penitencjarny, a dla udzielenia dalszych przerw właściwy jest ten sąd penitencjarny, który udzielił pierwszej przerwy.

Przerwa w wykonywaniu kary pozbawienia wolności

- ➔ Udzielając przerwy w karze, sąd kieruje się podobnymi przesłankami jak w przypadku odroczenia wykonywania kary
- ➔ Zatem przerwa w K.K.W. również przybiera dwie postacie.

Może być zatem udzielona: fakultatywnie i obligatoryjnie.

* Faktultatywnie

- Sąd może udzielić przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, jeżeli przemawiają za tym ważne względy rodzinne lub osobiste- na okres do 1 roku (art. 151 § 1 k.k.w.)

* Obligatoryjnie

- W przypadku choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby, uniemożliwiającej wykonywanie tej kary (art. 150 k.k.w.)

Zasady udzielania przerwy

Art. 153 § 3: Nie można udzielić przerwy przed upływem roku od dnia ukończenia poprzedniej przerwy i powrotu po niej do zakładu karnego- chyba, że zachodzi przypadek choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby skazanego, a także inny przypadek losowy – są to przypadki wyjątkowe.

Art. 153 § 2: Wniosek o udzielenie przerwy może złożyć również dyrektor zakładu karnego (np. w sytuacji wspomnianej ciężkiej choroby)

Art. 153 § 5: Sądem penitencjarnym właściwym miejscowo do udzielania dalszych przerw jest sąd, który udzielił pierwszej przerwy.

- ▶ Orzekając przerwę w wykonywaniu kary pozbawienia wolności sąd penitencjarny może nałożyć na skazanego takie same obowiązki jak w przypadku odroczenia.

Odwołanie przerwy

Art. 156 § 1 k.k.w.

Sąd może odwołać przerwę (fakultatywnie) :

1. w razie ustania przyczyny dla której została udzielona,
2. lub w wypadku, gdy skazany nie korzysta z przerwy w celu, w jakim została udzielona, albo rażąco narusza porządek prawny,
3. jak i również z powodu niewykonywania obowiązków określonych w art. 151§4 K.K.W.

Sąd odwołuje przerwę (obligatoryjnie) :

1. Jeżeli okoliczności o których mowa powyżej **zaistnieją po udzieleniu skazanemu pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego**, chyba, że przemawiają przeciwko temu szczególne względy
2. Jeżeli w czasie przerwy w odbywaniu kary skazany został tymczasowo aresztowany - kara pozbawienia wolności, której odbywanie zostało przerwane, podlega wykonaniu z mocy prawa

▶ Na postanowienie w przedmiocie odwołania przerwy - przysługuje **zażalenie**